

ATBALSTĪT CEĻĀ

VEBINĀRS

➔ **Dzirde**

Līga Bērziņa

Labklājības ministrija

LĀTVIJAS AUTĪSMA APVIENĪBA

ATBALSTĪT CEĻĀ

Mums ir jāpieņem bērni
tādi, kādi viņi ir šobrīd
Savādāk mēs sāksim
no nepareizās vietas

- Bērni var saasināti reaģēt uz vienu skaņu, bet uz citu nereaģēt nemaz
- Viņi var dažādi reaģēt uz vienu un to pašu skaņu atkarībā no laika, vietas, vides, konteksta

➔ DZIRDE – paaugstināts jutīgums

- Troksni uztver saasināti un skaņas kļūst izkropļotas un juceklīgas;
- Var būt īpaša jutība pret skaņām,
- Sarunas var dzirdēt no liela attāluma;
- Ja apkārt ir troksnis, ir grūti koncentrēties un atšķirt vajadzīgās skaņas;
- Var neatpazīt skaņas;
- Atsevišķas skaņas pat sagādā fiziskas sāpes.
- Baidās no atsevišķām skaņām – putekļu sūcēji, fēni, tvaika nosūcēji

ATBALSTĪT CEĻĀ

Grūtības izšķirt
svarīgāko skaņu

ATBALSTĪT CEĻĀ

Balss tembrs kā atsevišķa problēma

sieviešu/vīriešu balss
balss stresā, mierīga balss

ATBALSTĪT CEĻĀ

Lampu sīkšana Citas augstas frekvences smalkas skaņas

➔ DZIRDE - izpausmes

- Šūpojas, ilgi skatās vienā punktā
- Skrien vai riņķo pa telpu. Arī kliegzot
- Mēdz bieži čukstēt, arī trokšņot
- Spiež ausis ciet ar rokām
- Mācībās -atzīmes kā kardiogramma – 9, 2, 4, 9, 8,...
- Dzird skaņas, kuras citi nedzird – ledusskapja izslēgšanās, lampu sīkšana utt.
- Skaņas novērš uzmanību – krēsla čīkstēšana, pildspalvas klikšķināšana, košļāšana, čāpstināšana utt.

Dzirde - izpausmes

- Kliegšana, trokšņa taisīšana
- Trauksmaini, visu laiku gatavībā izdzirdēt ko nepatīkamu
- Viņu uzvedība var šķist spītīgo, egoistisku, vērsta uz sevi, nevis citu komfortu, piemēram, pieprasīšana, lai visi apklust
- Var nepatikt skaņas, ko citi uzskata par patīkamām
- Var asi reaģēt uz dažādiem balss tembriem
- Izvairās no trokšņainām vietām.

- Atsakās ieiet konkrētās telpās

ATBALSTĪT CEĻĀ

Skaņas var būt kā
palaidējmehānisms trauksmei,
panikai, histērijai

Paaugstināts dzirdes jutīgums – ko darīt?

- Rūpīgi izvēlēties sēdvietu
- Aizvērt durvis/logus, lai samazinātu ārējos trokšņus;
- Likvidēt liekos trokšņus;
- Patstāvīgā darba laikā ļaut izmantot austiņas/ausu aizbāžņus;
- Krēslu kājām uzlikt mīkstus spilventiņus
- Vienoties par saziņas signāliem
- Ausu aizbāžņi / audioaustiņas / mūzikas klausīšanās.
- Brīdināt par sagaidāmiem trokšņiem

<https://www.activityaftermath.com/blog-posts/2018/09/how-to-put-tennis-balls-on-your.html>

ATBALSTĪT CEĻĀ

Nebiedēt!

ATBALSTĪT CEĻĀ

Nerunāt, kad viņi ir
noguruši, dusmīgi,
nepieprasīt atbildes

ATBALSTĪT CEĻĀ

Samaziniet fona trokšņus!

ATBALSTĪT CEĻĀ

Ticēt bērnam,
ja viņš saka, ka lampa sīc
(piens skābs, drēbes spiež, tualete smird utt)

ATBALSTĪT CEĻĀ

Lai bērns jums dod
uzdevumus - bērns rada
dažādus trokšņus, un
jums tie ir jāatpazīst!

➔ Skaņas avotu spēles?

- Kas tā ir par skaņu
- No kurienes nāk skaņa?
- Ko tu dzirdi – nosauc visu
- Atkāрто skaņas, atkāрто ritmu
- Mūzikas atmiņas spēles, deju paklāji
- Spēlēšana, bungas no sadzīves priekšmetiem, mūzika no glāzēm, pudelju mūzika utt.

➔ Skaņas avotu spēles – ar aizvērtām acīm

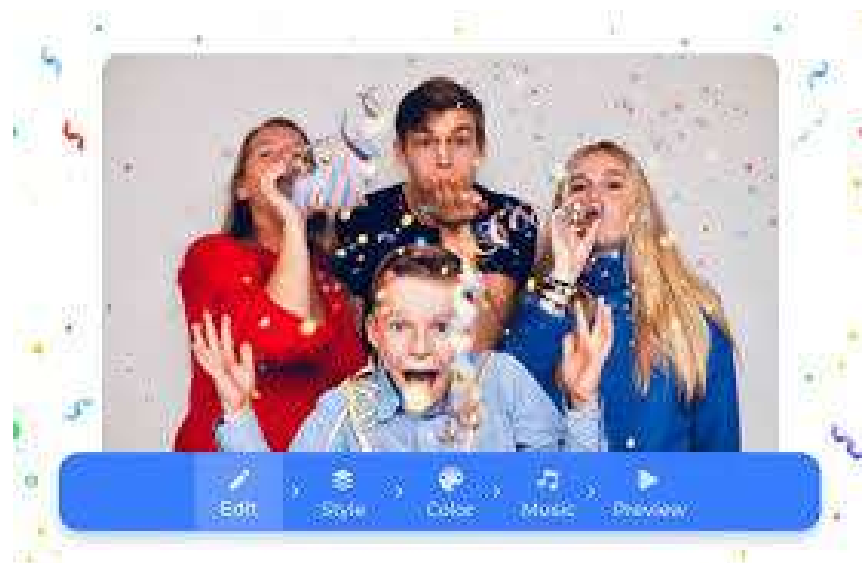
- Klauvējiet pa dažādiem priekšmetiem, viņam jāuzmin, kas tas ir. Varat sākt pamazām ar dažām izvēlēm *«vai es klauvēju pie loga vai pie galda? Vai es klauvēju pie grīdas vai pie pudeles?»*
- Un tad klauvēt dažādās telpās vai arī ārā
- Varat ne tikai klauvēt, bet izmantot kādu priekšmetu

shutterstock.com · 765061381

➔ Mūzikas instrumenti drāmai

- Ieskaņojiet mazus video vecvecākiem ar mūzikas skaņu celiņu
- Spēlējiet teātrus ar mūzikas pavadījumu

- Sagatavojiet čaukstošus, grabošus maisiņus, kinderolas
- Lietutiņš un citi nomierinoši mūzikas instrumenti
- Čaukstoši papīri
- Piedzīvojiet, izmēģiniet dažādus mūzikas instrumentus, skaņas, lai bērnam būtu iespēja izvēlēties patīkamākās

ATBALSTĪT CEĻĀ

Pajautā:
Kā tu tiec galā ar
nepatīkamām skaņām?

ATBALSTĪT CEĻĀ

Telpu akustika Revebirācija

Speciālistiem – kas strādā mazos kabinetos –
apsēdieties bērna vietā

➔ Kā palīdzēt?

- Atevišķa telpa ieskaitēm
- Pārdomāt konsultāciju laikus
- Dot iespēju atpūsties kādā klusākā vietā (bibliotēka, pastaigas ārā)
- Iespējas starpbrīžos pastaigāties
- Māciet nomierināties – elpošanas vingrinājumi utt!

ATBALSTĪT CEĻĀ

Atļauja nēsāt kapuces un
austiņas, ausu aizbāžņus

ATBALSTĪT CEĻĀ

Klusuma telpas, kusuma
gaiteni, bibliotēkas

ATBALSTĪT CEĻĀ

Nekādi radio un
televizori fonā!!!

→ Stop spēles

- Maršēšana ritmā, soļošana pēc skaņas, kustēšanās mūzikas ritmā
- Spēles, kur bērns pats var kontrolēt skaņas ieslēgšanos un izslēgšanos, piemēram Diena. Nakts
- Stop
- ejam, ejam, stop,
- Skrien no 1-5

.twinkl.co.uk

ATBALSTĪT CEĻĀ

Vizuālais atbalsts

7 IDEJU PLAKĀTI POZITĪVAI UZVEDĪBAI

uzvediba.lv

Vizuāls uzskates
līdzeklis ar ieteikumiem
un padomiem rīcībai
saspringtās situācijās,
lai veicinātu skolēnu
saskarsmes prasmes un
spēju izprast sociālās
situācijas.

Sīkāka informācija:
↓
uzvediba.lv
↓
metodoģija
↓
plakāti

- Reizēm pietiek ar to, ka mēs problemātisku uzvedību novirzām drošākā gultnē - lietas, ko bērns jau dara, ievirzām jautrās, bet drošās aktivitātēs

ATBALSTĪT CEĻĀ

Mums ir jābrīdina bērns,
jāsagatavo sensorai slodzei, lai
palīdzētu kontrolēt viņa reakcijas

ATBALSTĪT CEĻĀ

Sensori jutīgiem bērniem ir
nepieciešams vairāk piedzīvot
sensitivitātes
DROŠĀ VEIDĀ
nevis norobežoties no tām

Literatūras avoti

- Cohen, Lawrence J.. The Opposite of Worry . Random House Publishing Group. 2013
- Lawrence J. Cohen, Playful Parenting. Random House Publishing Group. 2001
- Delahooke, Mona. Beyond Behaviors: Using Brain Science and Compassion to Understand and Solve Children's Behavioral Challenges. PESI Publishing & Media. 2019
- Elaine, N Aron, The Highly sensitive Child, Broadway books, 2002
- Sher, Barbara. Everyday Games for Sensory Processing Disorder: 100 Playful Activities to Empower Children with Sensory Differences Althea Press. 2016.
- Sher, Barbara, Early Intervention, Games, Fun, Joyful Ways to Develop Social and Motor Skills in Children with Autism Spectrum or, Sensory Processing Disorders, 2009

ATBALSTĪT CEĻĀ

Paldies!

